

Bij de foto's. Links bovenaan: De kunstenaar zet zijn gedachten op papier. Onder: Tekening op ware grootte. Rechts boven: Het schilderen tegen daglicht. Onder: Het raam is gereed.

Cliché's B.P.M.

PIETER HOFMAN, GLAZENIER:

Tovenaar met zonlicht

Middeleeuwse Kunst in moderne stijl

„Neem fijne koperhamerslag, brandt dit in een ijzeren potje, tot het poeder geworden is; voorts fijne deeltjes groen glas en Grieks saphier. Het een na het andere dient tussen twee porfierstenen fijn gewreven te worden: meng daarna deze drie bestanddelen en wrijf voorts alles tezamen zorgvuldig op dezelfde steen en maak het met wijn aan. Zo bereid, doet ge deze verf in een potje van ijzer of lood en ge kunt beginnen met het beschilderen van glas, nauwgezet de lijnen volgend, die op de tafel getekend zijn”.

Aldus luidt een der richtlijnen, in de middeleeuwen opgetekend door de monnik Theophilus omtrent de oeroude techniek van het maken van gebrandschilderde ramen. Men behoeft echter niet terug te gaan tot Theophilus om iets meer van deze techniek te weten te komen. In onze stad, anno 1951, woont de glazenier Pieter A. H. Hofman en het was niet in een cel of kloostertuin, maar in een gerieflijke flat in het Bezuidenhoutkwartier, dat wij deze kunstenaar een bezoek brachten. Pieter Hofman, die het middeleeuwse vak van glazenier in moderne stijl beoefent, is voor onze Gemeente lang geen onbekende. Van zijn hand zijn de gebrandschilderde ramen in de traphall van het Ziekenhuis Zuidwal, in de bibliotheek der Gemeente-apotheek en in de aula van de Algemene Begraafplaats, terwijl voorts de fraaie klok in de Raadzaal, Javastraat, tot zijn scheppingen behoort. Maar het wachten is nog op zijn grootste creatie voor de Gemeente: de twee-entwintig raampanelen voor de Schepenzaal in het oude Stadhuis, destijds aangeboden door het Haags Jubileum-Comité. In deze panelen zal de historische ontwikkeling van onze stad met het penseel van de kunstenaar worden verteld.

„In October hoop ik de ramen te kunnen plaatsen,” zegt Pieter Hofman. „Het raadplegen van de bronnen voor de historische taferelen is een tijdrovende gelegenheid. Onlangs moest ik er zelfs

voor naar Brussel. Ik ben niet tevreden, eer ik de juiste contereitsels heb opgespoord. Maarten van Rossum en Daniël Marot, ik schilder ze zo historisch mogelijk; gebouwen en gebeurtenissen: de feiten vormen het uitgangspunt.” Daaruit blijkt, dat de glazenier bij het vervullen van een opdracht als deze begint met historicus te zijn, langdurig en grondig. Dan, als de gegevens zijn verzameld, zet hij zijn schetsen op. Naar die schetsen wordt op ware grootte de tekening voor het raam gemaakt, het zg. „carton”. Deze tekening wordt dan weer op het glas overgebracht. Wie denkt, dat daarmee de kous af is, vergist zich. Nu begint het pas! De oeroude techniek van het brandschilderen eist een bijzondere vakkennis.

De Latijnse geschiedschrijver Plinius verhaalt over de uitvinding van het glas het volgende. Enige salpeter-kooplieden reizend door Phoenicië sloegen 's avonds aan de oevers van de rivier Belos hun tenten op. Om hun potje te kunnen koken namen zij, bij gebrek aan stenen, blokken salpeter, die als steun onder de ketels werden geplaatst. Door het felle vuur, zo zegt Plinius, smolten deze blokken samen met het oeverzand, waardoor een vloeibare massa ontstond, die na het stollen licht doorliet. En zo zou door een toeval het glas zijn uitgevonden. Hoe het ook zij, in wezen is het vervaardigen van glas een Europese nijverheid, die opbloede met de ontwikkeling der

Europese cultuur. De eerste glasschilders waren naar alle waarschijnlijkheid monniken. Ruim drie eeuwen lang, van 1100 tot 1400, stond de glasfabricage praktisch alleen ten dienste van de glasschilder, voor het maken van zijn gekleurde ramen. In latere eeuwen, na de uitvinding van het email, nam de techniek van het glasschilderen een steeds hogere vlucht

